

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Iniuria

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

ipsum Improprie vero sunt idem, ex Thom. 1. Secunda q. 33. art. 1.

¶ LOCI BIBLICI.

Iniquitas pro ipsa poena, vel punitione pro iniquitate infligita, Gen. 9. 15. Sic accipiunt nonnulli, & Gen. 3. 43. 1. Sam. 28. 10. Psalm. 32. 5. & 69. 28. Iniquitas abundavit, 4. Esdr. 5. 2. & 14. 16. Matth. 24. 12. 1. Ioan. 5. 16. Iniquitas omnis peccatum, v. 17. Iniquitas in Deo nulla, Psalm. 91. 26. Rom. 3. 5. & 9. 14. Iniquitas impiorum: Iniquitatem suam portabit qui que, Deut. 24. 16. 2. Reg. 4. 6. Paral. 25. 25. 4. Ez. 7. 18. 20.

¶ PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

Iniquae ne nobis res sint, aequo sunt animo ferenda. Fic. in Plat. Menexeno. Iniquitas est habitus, qui leges despicit. Spensippus in Plat. definitio. Iniquitas nulla maior, quam amicum fallere. Ioan. Pic. Mir. in epistol.

¶ SIMILITVDINES.

Chryssostomi Meretrix ad tempus tuum guttur impinguit, postea vero amarius felle inuenies, & acutum magis ferro bipennis: Sic iniquitas est, Homil. 74. Matth. Sicut fumos oculis: Sic iniquitas videntibus ea, Recte iniquitas fumo comparatur, quae velut quadam seculari caligine, aciem mentis obducit, Lib. 2. de Cain & Abel. Vide, Impietas, Malum, Malitia.

Iniuria.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Iniuria, Graece ἀδικία, as, h, & ἀδίκη, iniurius dicitur. Est enim iniuria, omne quod non fit iure, ut habetur 14. quae 4. cap. Quod dicitur. In iuriam facere, est simpliciter aliquem nolentem laedere, & scientiam, quem, & quo, & quomodo praeter illius voluntatem, secund. Arist. lib. 5. Ethic. In iuriam pati est, cum 2. volentibus iniusta inferuntur, secund. Arist. lib. 1. A. ethicor.

Iniuriari est sponte praeter leges officere. Vt ibid. In iuria venit à iure, eo quod non fiat iure. In iuria proprie, & V. Ipianus sentit, est iniquitatis atque iniustitia. Nam cum quis inique vel iniuste sententiam dixit, iniuriam dixisse manifestum est, quasi non iuriam. In iuria etiam adverbialiter ponitur, hoc est, sine causa & immerito, quemadmodum iure, pro merito accipi solet. Cicer. Neque iniuria factum est: hoc est, non sine causa, non immerito. Quandoque pro contumelia ponitur, V. Iun. Tor. ab eo iniurius affectus sum, rot conuictus laesissus. Quandoque pro damno ponitur. Pacu. Patior facile iniuriam si est vacua contumelia. Hinc iniurius & iniurius, qui alicui iniuriam facit. Et iniuriolus, contumeliosus.

In iuriam Hebraei nominibus variis designant. 1. est Aser, molestia, iniquitas, iniuria seu iniuria dolore afferens à verbo Om, molestia, seu iniuria & dolore affectus est, Job. 11. 14. Si est iniquitas vel iniuria in manu tua, remoue eam, nec habitare finas in tabernaculis tuis iniustitiam. In iuria, iniquitas, iniustitia, idem inferunt, atque in ius & aequum peccant. 2. Arabes iniuriam Dhool appellant, Esa. 32. Beatus in cuius spiritu non est dolus, qui est sincerus, ad nos, qui iniuriam in proximum non molitur. 3. Chaldaei, & Syri iniuria dicitur Charhaph, ad Hebr. verbo Chataph, Rapuit cleriter, corripuit vi quadam. 4. Chamaab violentia, iniuria, iniustitia, rapina, à verbo Chamaab, violenter surripuit, iniuriam intulit, iniuriolus tractauit. 5. hruvel, verbum, significat iniuste egi, iniuriolus fecit, perdidit iniuria. Inde nomen heuel, iniuria, iniustitia: & harvel, iniurius, vanus.

In iuria est, vel vi, vel desertione, vel fraude, alterius corpus, vel bona laedere, sine iusta causa. Fit aliquoties dolo malo, cum videlicet quis sciens volens, re deliberata, proximi famae, vitae, facultatibus nocet.

¶ LOCI BIBLICI.

In iuria nemini facienda, Levit. 19. v. 13. & 25. 17. Psalm. 53. Matth. 7. 12. 1. Theff. 4. 12. In iuria propria non vltiscenda, Deut. 32. 35. Eccles. 28. 1. Matth. 5. 39. Rom. 12. 19. Hebr. 10. 37. In iurias acceptas obliuisci iubemur, Levit. 19. 18. In iuria dissimulanda, Prov. 12. 16.

¶ SENTENTIAE BIBLICAE.

Omnis qui irascitur fratri suo, reuserit iudicio. Qui autem dixerit fratri, reus erit gehennae ignis. Si ergo offeris munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliare fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum. Matth. 5. Si enim dimiseris hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester coelestis delicta vestra. Si autem non dimiseritis homi-

Quare simul etiam sunt educati, & ab eodem precepto. Atqui cum adhuc essent pueri, frequentibus diffidiis conciderunt: quae controuersia à primis annis usque ad exitum aeternum inter illos perseverauit. Elian. de var. hist. l. 23. Phoenicum hostes, quos vt sacro bello grauillime: ita ab isdem multo ante magnis affecti sunt saepe Phoenicum in Phoenicis. Thebanam aliquandiu, Pelopida Epaminonda, ab initio trahentibus. Tullit eos concordes, quae mox Rempub. concordia animo administrare non potuit, Sab. l. 7. c. 3. Cimonis xmulatio Atticae profuit ciuitati: hinc populi fronde ille tepellat, Pericli viro summo, medio alterius stimulis conitate: vt vel quae vtiliter fierent, efficiunt. Duci inuicta, Sab. l. 2. c. 3.

¶ TABVLA.

Inimici. Inimicium nauu vehabantur duo, qui inter se capitalia odia exerant. Atq; vnus quidem in prora, alter vero in pupi confederat. Inimicitiae ingente, cum omnes de vita desperarent, interrogat, qui puppi sedebat gubernatorem, quam partem nauis inuictam putaret? Cui gubernator, proram inquit. Nam non magis, inquit, mors mihi grauis futura est, si inuictam nauem aspexerim inimici mei. Inimicitia, multos non moueri suis malis, si isdem inimicus, quos odere, prius circumueniri videant. Itaq; Achilles non recusat mori, si prius Hectorem interfecerit. Inimicitia post huiusmodi sedem sibi quoque inuitare ac prope esse ex-

Canis & Gallus Gallinaceus. Canis & Gallus sociatae inuina vna iter faciebant. Noctu in agro nocturni, cum tenebrae viam obscurarent, sic acquisicendum ita. Vel gallus an bonis ramis insidderet, inferius autem in cauum traiecit. Canis autem in prora, alter vero in pupi confederat. Inimicitiae ingente, cum omnes de vita desperarent, interrogat, qui puppi sedebat gubernatorem, quam partem nauis inuictam putaret? Cui gubernator, proram inquit. Nam non magis, inquit, mors mihi grauis futura est, si inuictam nauem aspexerim inimici mei. Inimicitia, multos non moueri suis malis, si isdem inimicus, quos odere, prius circumueniri videant. Itaq; Achilles non recusat mori, si prius Hectorem interfecerit. Inimicitia post huiusmodi sedem sibi quoque inuitare ac prope esse ex-

Piscator. Inimicium nauu vehabantur duo, qui inter se capitalia odia exerant. Atq; vnus quidem in prora, alter vero in pupi confederat. Inimicitiae ingente, cum omnes de vita desperarent, interrogat, qui puppi sedebat gubernatorem, quam partem nauis inuictam putaret? Cui gubernator, proram inquit. Nam non magis, inquit, mors mihi grauis futura est, si inuictam nauem aspexerim inimici mei. Inimicitia, multos non moueri suis malis, si isdem inimicus, quos odere, prius circumueniri videant. Itaq; Achilles non recusat mori, si prius Hectorem interfecerit. Inimicitia post huiusmodi sedem sibi quoque inuitare ac prope esse ex-

Alcedo. Alcedo autem est amans solitudinis, & in alto degit, ac ferunt, insularum vitam in rupibus marinis nidificare, & axcludere. Hinc quodam tempore oua paritura, nidum affixit fecerunt in eo reliquit, ac etiolauit ad passum, interea vento oua dissipauit. Reuersa mater, & cognito damno suo: Infeclit, quae terram vt insidiosa fugiens contulit me in Alcedo docet, quod nonnulli mortales metuentes ab inimicis, necesse saepe concilium amicorum opinione sua, à quibus expectantur, mentis afficiantur, quam quae dari ab inimicis po-

Vide, Hostis.

Iniquitas.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Iniquitas Graeco ἀδικία, as, h, & ἀδίκη, iniquus dicitur. Est iniquitas, omne quod non fit iure, ut habetur 14. quae 4. cap. Quod dicitur. In iuriam facere, est simpliciter aliquem nolentem laedere, & scientiam, quem, & quo, & quomodo praeter illius voluntatem, secund. Arist. lib. 5. Ethic. In iuriam pati est, cum 2. volentibus iniusta inferuntur, secund. Arist. lib. 1. A. ethicor.

tishominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra. *ide. 6.*
 Accedens Petrus ad Iesum, dixit: Dominus, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? vsq; septies? Dicit illi Iesus: Non dico tibi vsq; septies, sed vsq; septuagies septies. *idem. 18.*
 Dimittite, & dimittentur. Date, & dabitur vobis. Mensuram bonam, & conferam, & coartatam, & superfluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem mensura, qua mens fueritis, remetietur & vobis. *Luc. 6.*

9 PATRVM SENTENTIAE.

Qui iustus est, & iniuste maledicitur, premium illi creditur, *Aug. sup. Psalm. 102. & hab. 11. q. 3. Qui iustus.*

Fortis aliquis cogitatur, & dicitur: Multi sunt Christiani diuites, avari, cupidi non habeo peccatum, si suum illis abstulero, & pauperibus dedero, vnde enim illi nil boni agunt, nec credem habere potero. Sed huiusmodi cogitatio ei Diaboli calliditate suggeritur: nam, si totum tribuat pauperibus, quod abstulerat: addit potius peccatum, quam minuat. *Idem in Homil. 5. hab. 14. & 5. Forte aliquis.*

Immolans ex iniquo, oblatio est maculata. Dona iniquorum non probat. Altissimus: nec recusat in oblationibus iniquorum: nec in multitudinem sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis. Qui offert sacrificium de substantia pauperis quasi qui victimat filium in conspectu patris sui. Panis egenti vna pauperis est. Qui defraudat illum, homo sanguinis est. Qui effundit sanguinem, & qui fraudat facit, necessario fratres sunt. *Idem, & hab. ibid. Immolans.*

Nos in Dei iniuria benigni fumus, & in nostris contumeliis exerceamus odia. *Hieronymus. lib. 3. sup. Matth. 5. si peccauerit in te frater tuus.*

O formidolosa sententia! si parua fratribus non dimittimus, magna nobis a Deo non dimittentur. *Idem sup. illud: Si non remisseris de cordibus vestris.*

Denique si non potest subueniri alteri, nisi alter laedatur, commodius est neutrum iuuari, quam grauari alterum. Ideoq; in causis pecuniariis interuenire non facit dotale, in quibus non potest fieri, quin alter laedatur frequenter, qui vincitur: quoniam intercessoris beneficio se victum arbitrat. Sacerdotis est igitur nulli nocere, prodele velle omnibus. *Ambrosius. lib. de Offic. & hab. 14. q. 5. Denique.*

Qui non repellit a socio, si potest, iniuriam, tam est inuitio, quam ille, qui infert. *ibid.*

Nil te cogitare de caelestibus ostendis, sed terrenam te habere conuersationem significas, dum pro vindicta propria iniuriam, quod factis regulis prohibetur, maledictionem anathematis inuicisti. *Gregorius. Innuor. Episcopo, & habetur. 23. quast. 4. Inter querelas.*

Gloriosus est iniuriam tacendo fugere quam respondendo superare: & si ferus conuictum dicat, iustus taceat: si infirmus iniuriam faciat, iustus suscipiat: si pauper criminetur, iustus non respondeat. *idem in Moral.*

Patienter illatam iniuriam tolerat qui pie meminit, quod fortasse adhuc se habet, in se habet, in quo ipse debeat tolerari: & quasi aqua ignis extinguitur, quem suum genitum furore animi sua cuique ad mentem culpa reuocatur. *idem ibid.*

Parua verba multoties homicidium perpetraverant, & ciuitates integras euerterunt. Nunquam paruam existimes fratrem stultum vocare, aut censere ei prudentiam & intellectum, quo homines sumus, & ab irrationalibus distamus. *Ioan. Chrysostomus. sup. illud Matth. 5. Qui dixerit fratri suo, Est tui.*

Quicquid a quolibet hominum passus fuerimus iniuste, aut remissionem accipiemus omnium peccatorum, aut si tanta in nobis delecta non fuerint, clarioribus honorabimus coronis. *idem super Matth.*

Si vindicare vis, sile, & funestam inimico dedisti plagam. *idem super Matth.*

Difcamus exemplo Christi nostras iniurias magnanimiter sustinere, Dei autem iniurias nec vsque ad auditum sufferre: nam si iniuriis propriis patientiam tenere laudabile est, iniurias autem Dei sustinere nimis impium est. *idem.*

Iniuria est verbo vel facto cum aliquo iniuste agere, exprobrare est in faciem maledicere, *Isidorus.*

Grauius genus iniuriae est, vsq; ad pedem contumelie pertentire. *Cassiodorus. sup. illud Psalm. Concilauerunt.*

Nescio, quis nostrum possit implere, vt laceretur opprobriis fama nostra, & exultetur in Domino. Eleganter enim in quodam volumine legimus, quod si non quaeras gloriam, tamen dolebis, cum inglorius fueris. *Rabanus super illud Matth. 5. Gaudere & exultare.*

Vltra felicitatem constat esse victoriam, inimicum saluum fecisse, nec iniuriam vindicasse. *Valerius Episcopus.*

9 SENTENTIAE POETICAE.

Philemon in Ecdicazomeno.
 Ηδίστο δ' εἰς ἄνθρωπον ἔπος
 Ἐστ', ἢ δ' ἰνα δ' αὐτοῦ οὐδ' ὀφείσῃσι φέρον.

O laudat qm̄ dicit, qd̄ i' dicit qd̄ dicit
 M̄i peccata v̄stra, dicit qd̄ dicit qd̄ dicit
 Nihil est incandius, & dicit v̄ra dicit
 Quam ferre posse conuictantem
 Quoniam si ille, cui conuictum sit,
 Dissimulauerit, in ipso non aut horum dicitur
 Inuenal. Satyr. 3.

Curandum in primis, ne magna iniuria
 Fortibus & miseris: tollas licet omnes, quos
 Auri atque argenti, scutum gladiusque
 Et iacula & galeam solitari arma, perire
 Quod modo proposui, non est sententia
 Credite me vobis solum resti are dicitur
 Inuenal. Satyr. 3.

Nemo magis gaudet, quam iniuria
 Ouid. in Epist. Helenae ad Parisem
 Virilis interdum est ipsi iniuria pati.
 Propert. lib. 4. Eleg.
 Non certa fides, quam non iniuria uelat
 Ouid. lib. 3. de arte amandi
 Qualibet extinctis iniuria sistat opus

Terent. in Heccyra
 Offerre iniuriam alicui inuenerit, iniuria
 iniuria impunita periculis.
 Sophocles in Oedip. tyrannum
 Isteis Christi dicit rogationem, dicitur, si
 Probat v̄ra qd̄ dicit qd̄ dicit
 iniuria, & contumelia creat tyrannum, non
 Nihil temere malis latia fuerit,
 Solon Sapient.

Ὁυδ' αὖ δὲ δ' ἰνα δ' αὐτοῦ οὐδ' ὀφείσῃσι φέρον.
 Ἄλλ' αὖ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν αἰῶνα, ἔσται τὸ
 Ἐστ' ἢ δ' ἰνα δ' αὐτοῦ οὐδ' ὀφείσῃσι φέρον.
 Non enim dicit mori alibi iniuria qd̄ dicit
 Sed Insipier sine m̄ insipit omnino, atque
 Vt ventus nubes, illico dissipat.
 Antholog. Sac. Iacob Ball
 Maxime laudis esse, acceptam iniuriam
 laro animo ferre.

Qui lesus ruit insuriam atque effugit in a
 Vindictaeque gratia quem ferus v̄ra
 Paruulus est, paruus animus namque
 Ira qua comit in se dare laetia, silet.
 At qui vindictae iudicium praeferit, silet
 Magnus hic, & magnam dignam habet
 Qui vero lesus gaudet, lacrimae dicitur
 Deputat, hinc v̄ra laetia ante amplexum
 Ex Graecis Comicis.

Ὁυτος ἡγεῖται τὸν αἰῶνα, ἢ τὸν αἰῶνα
 Ovis ad v̄ra dicit qd̄ dicit qd̄ dicit
 Existimandum ille praesumptissimus
 Iniurias qui ferre nouit plurimas.
 Ovis ad v̄ra dicit qd̄ dicit qd̄ dicit
 Nil graue accidit nisi v̄ra dicitur
 Dauid quos v̄ra dicit qd̄ dicit qd̄ dicit
 Sic calamitas sua, esse maledicti tui, tui
 Et qd̄ dicit qd̄ dicit qd̄ dicit
 Vt corpus ensis, verbum mentem fractant

9 SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

In omni iniuria permultum interest, vitium per se
 qua animi, quae plerumque breuis est, & ad tempus
 cogitatio fiat iniuria: leuioa enim sunt ea, quae tempus
 mori accidunt, quam ea, quae praemeditata de parantur.
 M. T. Cic. lib. 5. Offic.

Qui non defendit, nec obstitit iniuriae, si peccati
 tio, quam si patientes, aut amicos, aut patrum
 Offic.

Nec vero rei familiaris amplificatio nemini nocet
 da, sed fugienda iniuria sen, per est. *Idem de Offic.*

Cum autem duobus modis id est, aut si autem
 fraus quasi vulpecula, vis leonis videtur, vitiumque
 lenissimum est. Sed fraus odio digna maiore: Tunc
 sit ita nulla capitalior est, quam eorum, qui cum
 id agunt, vi boni viri videntur. *Idem de Offic.*

Nulli mortalium iniuriae lux parue videtur: tunc
 a quo habere. *Sallust. in Catilin.*

In omni certamine qui oulentior est, etiam accipit
 tamen quia plus potest, facere videtur. *Idem in Jugurth.*
 Speciosius aliquanto iniuriam beneficium videtur
 odii pertinacia pensantur. *Valer. Max. lib. 4.*
 Veterem ferendo iniuriam, iniurias potantur. *Idem*
 Artian. lib. 8.

PC

Pol

iere, quam hostes suos vici sunt. Hæc ignorantes pluri imbecilli- oribus iniurias imprudenter intulerunt, nihil opinantes incompo- di in seipos redundare. Proinde si hoc concedatur, non minus iniuriam inferre, quam pati cavendum est. Hierax in opere de

Actiõne iniuriarum neque contra alium se adurum aiebat, ne- que id vili philosophia vacantium consulerunt. Siquidem quæ multi iniurias interpretantur, eorum nihil iniuriam esse, neque contumeliam in affectos eis: vt maledici, conspu, verberari, quod postremum indignissimum videtur. Quod vero nihil graue aut in- iuriosum contineat, arguunt sunt Lacedæmoniorum pueri, qui publice flagellis cæduntur, & id ipsum gaudent. Philosophi autem, si verbera aut contumelias contemneret nequeant; quinam vilius erit, qui & mortem palam spernere deberent? Opus est per loquem, recipia se talem præstare, non irridentem iniuriarum, iudicatum ver- beribus, aut verbis contumelias plenis, alioque modo viciis esse. Demosthenes etiam oculis quosdam iniurias esse putabas, eamque rem intolerabilem esse, & homines inde plurimum affici. Ita qui, quid honestum, quod reuera turpe sit, ignorant, iniuriam se pati censent si quis aut totum ipsos intueatur, aut irridet, aut percu- tiat, aut conuitia iacet. At vir sapiens & cordatus, qualis Philoso- phus esse debet, nullo horum perturbatur, non tam ipsa pati, quam inferre, turpe ducens. Nam qui peccat, is turpitudinis obnoxius est: qui vero patitur, quatenus ipse peccatum non admittit, eate- nus neque turpis alicuius indignitatis particeps dicendus est. Qua- propter non ad forum & actiones vilius mente præditus conuer- titur, vt pote qui nullam sibi videatur iniuriam accepisse. Puli lani- mitas enim est, has ob res indignari, & commoueri intensius: sed leniter & tranquille tolerabit quicquid acciderit. Hoc decorum eius est, qui se magnanimum proficitur. Misianus apud Stob.

Micia & humana ingenia non esserant nec dura sunt in eos, qui peccarunt, vt quæ melius sperent: Quanto satis igitur fuerit, ita sele præstantem videri Philosophum, vt venia dignetur eos, qui aliquid aduersum ipsum admittunt? quam causam agendo, & ac- culando, ita quidem se viciis putare, re autem ipsa præter omne decorum, sibi verbiisque suis pugnat, id quod facit, qui docet bo- num virum ab improbo haud quaquam posse iniuria affici: Ipse interm malos accusat, tanquam iniuriarum sibi authores, cum ip- se bonus haberi velit. ibid.

Honorandus certe est, qui nihil iniuriatur, qui vero nec alios id facere patitur, duplici honore, imo etiam magis est honorandus. Ille enim vni, hic multis hominibus comparatur, cum principi- bus ceterorum iniuriam nuntiet. Qui autem vna etiam cum ma- gistratibus iniuriam quo ad potest, viciis sit, is magnus perfectus- que in ciuitate vir præconio prædicetur. Plato, s. lib. legum.

Graue est iniuriam pati: mentiris. Quis enim iniuriam non pos- set ferre qui potest iram? Adice nunc quod id agis, vt iram feras & iniuriam, quare fers ægri rabiem, & phreneticæ verba? puerorum proteruas manus? Nempe quia videntur nescire, quid faciunt, quid interest, quo quisque vitio fiat imprudens, quid faciunt, quid interest, quo quisque vitio fiat imprudens? Imprudentia par in omnibus patrocinium est. Quid ergo, inquit, impune illi erit? pu- ta te velle, tamen non erit. Maxima est enim factæ iniuriæ poena, fecisse: nec quisquam grauius afficitur, quam qui ad supplicium poenitentia traditur. Senec. l. 3. c. 26. de ira.

Virorum prudentium est, si non lacessantur iniuria, quiescere: Bonorum autem, si iniuria afficiantur, pacem bello mutare: ac si bene cesserit, iterum pro bello pacem inire: & neque belli successu effert, neque pacis tranquillitate captos, iniuriam pati eos decet. Nam tum ille, qui voluptatis causa cunctatur, illico priuari potest oblectatione tranquillitatis, cuius gratia segrus est, si quiescit: tum qui in bello prosperitate abundat, non cogitat, se incerta te- meritate effert. Multa enim male consultata, eo quod hostes in- consultiores fuerint, feliciter eueniunt: & plura, quæ recte insti- tuta videbantur, turpiter in contrarium euenit relapsa sunt. Nullus enim eadem factis præstat, que inter deliberandum sibi promittit. Nam consultamus securi, in opere autem cum timore deficiamus. Thucyd. l. 1. conuoc. Corinth. 3.

Differt ab eo, quod iniustum est, iniuria, & recte facta ab eo, quod iustum est. Quod enim iniustum est, omne est vel natura, vel instituto: quod ipsum, posteaquam factum est, iniuria dicitur: priusquam gestum sit, nondum iniuria est, sed iniustum, quod cum factum est, iam iniuria nominatur. Ethicorum lib. 5. c. 7. Aristot.

Tum quisque facit iniuriam, æquumque facit, cum voluntate sua facit: cum iniustus, nec iniuriam cuiquam inferit, nec æquum facit, nisi fortuito, quod ea gerat, quibus vt iusta sint & iniusta, ac- cidat. Atqui voluntaria iniuria, & recte facta definita sunt. Cum enim à voluntate proficiscitur, tum & in vitio est, & simul iniuria est. Ergo aliquid iniustum est, quod non item iniuria est: nisi volun- tas accesserit. Ethic. lib. 5. c. 8. Arist.

Quibus inter eos iniuriæ faciendæ communis ratio est: non etiam inter eos omnes communio iniustitiæ. Ethic. Arist. l. 5. c. 6.

Iniuria, quod minus est, accipere iniuriam: quod autem maius facere dicitur. Ethic. l. 5. c. 5.

Qui non animi iudicio vel ratione, verum animi perturbatione ducatur ad contrahendam mulierem, sciens quam contractet: fa- ciat ille

HHH 2

iniam pati melius est, quam aletri nocere. Arist. l. 1. Ethic. Siquem perfectum esse non posse, dicit Plato, nisi ceteris in- quædam peritibus, & potentia paribus imbutus sit. Deniq; nec in secundis rebus effertur, nec contrahitur in aduersis, in remanentis suis ita instructum sciat, vt ab his nulla vi segre- gari, hunc talem non solum inferre, sed nec quidem referre, de- precatum. Arist. lib. 1. Ethic.

Iniuria inuicem interrogata, eius est infamia, qui facit, vtrumque ab iniuria alienissimum est. Sed fraus odio digna maiore, totus au- tem iniuria nulla capitalior est, quam eorum, qui cum maxime iniuriam aduocant, vt viri boni videntur. Laert. Diog. de vita & mo- ribus Pythagoræ.

Ita habet aliquam voluptatem, & dulce est dolorum reddere? Non enim vt in beneficiis honestum est, merita meritis reddere, ita iniurias iniuriis: illinc vinci turpe est, hic vincere iniuriam verbum est, & quidem pro iusto receptum, vltio & talio iniuriam differunt, nisi ordine: quid dolorem vegerit, tantum iniuria peccat. Senec. l. 3. de ira.

Sapientia autem latius fuit dissimulare, quam viciendi. Potentio- rum iniurias hilari vultu, non patienter tantum ferenda sunt, ve- rum etiam facient iterum, si se fecisse crediderit, hoc habent inueniam animi magna fortuna insolentes, quos læserunt & o- culis: nouissima vox est eius, qui in cultu regum consenserat: Cæciliam quidam interrogaret, quomodo rarissimam rem in quædam equas ellet senectutem? Iniurias, inquit, accipien- do, de gratia agendo de ipsi. Sepe ad iniurias vindicare non potest, vt nec tunc quidem expedit. De dissimulanda iniuria, co- ntra Senec.

Seneca lib. 2. cap. 5. in sapientem non cadere ait iniuriam: in- iuriam sapientem non peruenit: nam si iniuria alicuius mali patientem est, sapientem autem nullius mali non est patiens, nullus ad sapien- tiam iniuria peruenit.

Sapientem autem nihil potest perdere, omnia in se reposuit, nihil iniuriam credit, bona sua in solidum habet, contentus virtute, & contentus non indignet: ideoque nec augetur, nec minui potest, nec in summum producta, incrementi non habet locum. I- dem, de tranquillitate.

Quod si iniuria nihil ledere potest, exiis, quæ propria sapientis sunt, quæ virtute sui salua sunt: lauditia sapienti fieri non potest.

Non est fortior nequicia virtute: Non potest ergo lædi sapiens iniuria in bonos non tentatur, nisi à malis. Bonis inter se pax est: non enim boni permittunt, quam mali inter se. Quod si lædi nisi iniuria non potest, nec iniuria bonis, nisi à dispari, verenda est: iniuria in sapientem virum non cadit. Illud enim iam non est ad- iudicandum, neminem bonum esse, nisi sapientem. Sed iniuste in- iuriam, Seneca damnatus est, iniuriam accepit. Hoc loco nos iniuriam intelligere oportet, posse euenire, vt factus à quibus mihi iniu- riam, & ego non accipiam, tanquam si quis rem, cum in villa mea inuenisset, in domo mea ponat, ille furtum fecerit, ego nihil perdi- disse. Po est ah quis nocens fieri, quomuis non nocuerit: si quis iniuriam tanquam aliena concumbat, adulter erit, quamuis illa iniuria non sit. Aliquis mihi venenum dedit, ledi vim suam remi- dit, ego perdidit: venenum illud dando, sceleri se obligauit, et- iam non nocuit. Non minus lauro est, cuius telum oppoita veste non est, pericula sunt: quædam eius conditionis sunt, & hac vi- uentibus, vt alicum sine alicui esse non possit. Quod dico, non non possum, vt non in ueam pedem. Possum quamuis in iniuria, non nata: Si nato, non possum non in aqua esse. Ex Seneca lib. 2. cap. 7. ex eod. Seneca.

Iniuria iniuriam ignorat seipsum lædi pro aliis, quibus nocere potest, intelligat, quod duplex est iniuria: à qua primum ipse læditur, deinde illa pars, quæ iniuria afficitur. Quod si non totum iniuriam, sed fieri potest, nullis malis obrueretur anima, haud iniuriam aduocando hallucinaretur. Quare optandum est, ne pro- priam iniuriam lædi eculmet. Vna sane pars est nostri, quæ semper ab o- mnino iniuriam facit, insidialique molitur, est anima. Id autem, quæ iniuriam accipit, insidialique molitur, est malitia, quæ ab au- tem iniuriam, aut inferre cogitandem, plurimum lædit: mi- nimum & excitatio. Intus vero concitata semel iniuria, parturien- tem inuenit, quæ lædit, & veneno suo perniciosa inuenit. Inuenit, in qua primum conceptus est, priusquam protus ipsam con- ceperit, in qua conceptus fuerunt, erolerit: vt Nicander Co- mæniæ & Archelaus ethicus testantur. Ita quibus iniustus ma- ius iniuriam primis experitur, antequam in alios emittat. Vnde iniuriam non sibi bilem excitans, extracundia mutua prius ob-

viat illi quidem iniuriam, sed tamen nondum sit iniustus: quem admodum nec fur, qui furatus est: adulter, qui adulteratus, itemque in ceteris. *Ethic. 5. l. 6.*

Ut quisque contra leges nocet et iustitiam, non laesit, ita sponte inferre iniuriam dicitur. Sed ita demum sponte ac voluntate sua quisque facere intelligitur, si sciat, & cui iniuriam faciat, & quo modo. Qui autem ira incitatus seipsum intemit, is sponte contra leges facit, quod leges non finunt. Infert igitur iniuriam. Sed cui tandem? an Reipublice, non sibi? quandoquidem sua voluntate fert mortem: nec quisquam sponte iniuriam accipiat. *Ibid.*

Illud apparet, utrumque facere & accipere iniuriam, esse in malis: quoniam hoc est minus, illud plus obtinere, quam quod medio continetur: sicut malum est in medicina, quod a salubri discedit: in gymnastica, quod a bona corporis habitudine est alienum: sed tamen grauius est facere iniuriam. Violare enim alterum, cum scelere coniunctum est, & vitio dandum, ac cum scelere vel summo, vel ei proximo. *Lib. 5. Ethic. c. 11.*

Dicitur iniuriam inferre, malorum esse hominum proprium: imprudenter vero delinquere, & circa rem gerendam aduersam fortunam pati, non esse sibi priuatum modo: sed commune, & ipsorum iudicium, & aliorum quorumque hominum. *Lib. 1. Ethic. ad Alexandr. c. 5.*

Omnes homines, quibus vltimissima iniuri sunt, ab eis cauent, veluti etiam a moribus, qui solent inuadere. Quo autem nondum aliquis laborauit, ab eo nemo cauet. *Lib. 1. Rhetor. ad Theodect. capite 12.*

Neque in quo inest, quod iniustum est, is iniuriam facit: sed is, qui efficiat uoluntate. Hoc autem in eo est, unde sumit initium actio. Quod in eo est, quod diuidit: non in eo, quod accipit. *Lib. 5. Ethic. c. 9.*

Nec vero qui sua dedit, iniuriam accipit: quoniam loquidem ut det, in ipsius situm est potestate. At non est, in cuiusquam situm potestate, ut iniuriam accipiat, sed alter sit oportet, qui inferat. Illud ergo iam apparet de accipienda iniuria, eam non esse voluntate. *Ibidem.*

DEVS iniuria vexat optulari creditur. *Lib. 2. Rhet. c. 5.* Iniuria maior est, quae a maiore proficitur iniquitate. Quocirca quae minima sunt crimina, maxima interdum videntur. *Lib. 1. Rhet. ad Theodect. c. 14.*

Qui iniuriam accepit, remissius iram exercet quam ille qui fecit. In vltimendo enim, quum recentissima offensa est, tum maxime per supplicium iurimus. *Thucyd. l. 2.*

Nihil priuata iniuria a publica differt, nisi multitudine & magnitudine eorum que contingunt. est enim ita comparatum, ut etiam malorum societatis, nihil aequitas ac que iustitia seruata fuerit, facillime infringatur. *1. Polyb. l. 4.*

Accendit animos & stimulat dolor, iniuria, indignitas, *Lin. De ead. lib. 1.*

Vehemens est omnis homo, quum vel affectus est iniuria, vel affectum se esse putat. *Dion. l. 4.*

In omni certamine qui opulenter est: etiam si accipit iniuriam, tamen, quia plus potest, facere videtur. *Sallust. de bel. lugert.*

Quo plura bene atque iustitiae quis fecerit: eo animus ius iniuriam minus tolerat. *Idem ibid.*

Ut is qui prior laesit ipse sibi iniurius videtur, ita qui propulsa iniuriam confidenter ex conscientia fit, atque ex iustitia spem bonam mutatur. *Herodian. in Alex.*

Atrocitas rerum magis quam nominum officit. *Sex. Aurel. Viti. Dialecticam.*

Qui iniuriam facere volentibus vires tribuerit, in causa putandus est. *1. Trocop. de bel. Pers. l. 2.*

Quocumque sunt iniuriam inferunt, siue id ignorantia egerint, siue obliuione, merito debent in eos se clementiores praestare, qui ab se sunt mala perpessi, nam peccandi quae incidit fortuito cauta, maximam delicti his admittit partem, & deprecatur. Si qui vero praemeditatus iniuriam inferit, huic certe nihil reliquum fiet, quod eius facta excuset: quippe quem non solum rei patriae crimen, sed voluntatis etiam culpam ut sciat, par erit. *Idem de bel. Gorb. l. 3.*

Sciunt victi iustum esse cedere victoribus, ac magis irascuntur homines, cum iniuria inferunt, quam cum vi domantur. Nam cum aequales inferunt iniuriam, videntur homines ius repugnandi habere, violentiam vero potentiorum ferendam esse sciunt. *Thucyd. l. 1.*

Interdum inueteratae ac continuatae iniuriae potius quam nouae & insulite veniam consequuntur. *Polyb. l. 4.*

Ducto in modo a plerisque mortalium, iniuriae atque beneficia accipiuntur: nam iniuriae quidem vel inuiti memoriam retinent, memoriam autem beneficiorum vltro proiciunt: hoc, quod in videri nolunt, qui tanquam imbecilliores ab aliis sunt adiuti: illud, quia nolunt suspicionem timiditatis de se praebere, si quidem iniurias sibi illatas non vltimantur. *Dion. l. 4. 5.*

Nemini mortali in iniuria suae parue videntur: eas grauius at quo habuere. *Sallust. de consurra. Catil.*

Periniquum est propter priuatas simultates rempublicam in discrimen adducere, nec abutendum est occasione ad explenda odia,

sed potius Reipubl. priuatae iniuriae domantur. *de bell. civil.*

Speciosius aliquanto iniuria beneficis vltimantur: odii pertinacia pensantur. *Pal. Max. l. 4. c. 7.*

Iniuriam memoria procul ducit in eo quod patitur, maior atque ad placandum difficilior. *Lib. cap. 16.*

¶ APOPHTHEOMATA

Solon interrogatus, qui fieri posset, ut quam iniuriam existeret inter homines? Si inquit, qui iniuriam faceret, & que dolent atque hi, qui affecti sunt. Quisquis enim iniuriam non vnum ciuem laedit, sed totam Reipublicam in ipso est. At nunc dum alius laedit, aut quidem iniuriam etiam, impunitas improborum audaciam in per-

Laert. l. 1. c. 3.

Socrates frequenter dicere solebat, peius esse iniuriam quam accipere. *Brus. l. 3. c. 4. ex Xen.*

Aristot. interrogatus, quid cito inueniret, quod iniuriam memoriam esse renacuissimam, beneficii vero inuoluntariam. *Laert. l. 1. c. 1.*

Theopompus. Cuidam sciscitanti, qua via quis iniuriam fieri posset? Si inquit, amicis tribuatur, vltimam iniuriam esse iudicatur. *Laert. l. 1. c. 1.*

Marcus Cato. Iniuria, etiam si faciens nihil habet in se, nisi tamen periculosam esse dicebat, sententiamque iniuriam exemplum omnibus minari iniuriam: Etenim si inuoluntate puni ledere, nullus erit tutus ab improborum vltimantur. *apophthegm.*

¶ SIMILITUDINES

Tyrus Platonici. Vt inter corporis morbos qui ceteris citius resiliunt sanitati: ac propterea oportet firmum remedium adhibere, ut quod superest tibi, saluum fiat. Ita iniuriam domum, vel ciuitatem laedere iniuria coepit, nihil aliud portet: siquidem saluti eius, quod adhuc inuoluntate rationem vult esse habere. *Ser. 1.*

Ut qui fuliginosum complexus, non potest non inuenire, accipit: ita & eum, qui iniuria hominum complexus, non potest non volutur, in iniuria, necesse est agere partem. Ita quidem deique eiusdem fuliginis abire inquinatum. *Ibid.*

Seneca. Quemadmodum domini crudeles tota domum monstrantur, inuisque & detestabiles sunt: ita reges & iniuria latius patet, atque odium feculitradunt. *Idem de capite 18.*

Ut res a duro resiliunt, cum dolore cedentes solent: ita nulla magnam animi iniuriam ad sensum suum deueniunt, quod perit. *Lib. 3. de ira c. 5.*

Ut intentam manum deiecerit aliquis casus potest, ita declinare: ita iniurias qualescunque potest aliquis in medio intercipere. *Lib. 2. ad Senec. c. 7.*

Roteradum. Quaedam remedia trifida sunt: quae potius sit operetere mortem, quam his occupati saluam sanguinem & vulnere recentis gladiatoris monentur: quae fatius est ferre iniuriam, quam maiore in commotione pacem etiam si parum commodam aut aequam, quam cum immensis malis suscipere. *Idem simil.*

Thrueri. Qui iniuria ac lemina morbi tolerat, seque uem statim expectat: & qui ab homine natura iniuriam illatam distulit, secundam inuenit. *Idem de capite 18.*

D. Chrysolomus. Quemadmodum cum inuise quaeque si magno animo patitur, iniuste cruciatur multas iniurias cum iniuria vexatur, si non perferat, iure paucis perferat debitor, quasi mancipium ab ira distractus, & animi sui futuri subiciens. *Homil. 88. in Matth.*

¶ EXEMPLA BIBLICA

Iniuriae illatae & passae exempla. Ioseph a fratribus suis, duo Hebraei, Exod. 2. v. 11 David ab Ammonitis, 2. Sam. 11. v. 6 & 19. v. 16. 1. Paral. 19. v. 6. Hebraei ab Asyriis, 7. v. 24. 2. Corinthis fratribus quibusdam, 1. Cor. 11. v. 17. 1. v. 12.

¶ PROFANA EXEMPLA

Ex Ethnici Socrates mortalium sepe in publico percussus in publico, monitus ab vno assessorum, se non repercuteret: An inquit, diuinus mihi calcem imponere calcitrarem.

Nulli hominum prudentius sedatiusque iniuriam tolerare Romanis, quorum proprium fuit fortis facere de procerum hominum minus moleste sustinere nomina sibi passis, quam Fabius ille Maximus, qui vniuersi (ut Ennius ait) stando restituit rem? Ceterum Minutius, qui in publico

quod cum suo exercitu ab ea servatus patrem appellavit, &...

ne, & specialis obiectio aut obiecto. Secunda vero est specialis...

¶ LOCVS BIBLICVS. Iniustitia pro falsa doctrina. 2. Theff. 2. 12.

¶ SENTENTIAE BIBLICAE. Dominus auctus facit omnem iniustitiam. Deut. 25.

¶ POETICAE SENTENTIAE. Verinus. Nihil iniustitia misera est infestius vrbis.

¶ HEROGLYPHICA. Inimicitiam nomini inferendam esse docet. Hieroglyphicon Acan-

¶ FABVLA. Oltor & Canis. Oltor in puteum canem oltor servare & retrahere cupiens,

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG. Iniustitia. Grace ad iustitiam, ut dicitur, ut iniustus dicitur.

Iniustitia. Inimicitiam nomini inferendam esse docet. Hieroglyphicon Acan-

ne, & specialis obiectio aut obiecto. Secunda vero est specialis...

¶ LOCVS BIBLICVS. Iniustitia pro falsa doctrina. 2. Theff. 2. 12.

¶ SENTENTIAE BIBLICAE. Dominus auctus facit omnem iniustitiam. Deut. 25.

¶ POETICAE SENTENTIAE. Verinus. Nihil iniustitia misera est infestius vrbis.

¶ HEROGLYPHICA. Inimicitiam nomini inferendam esse docet. Hieroglyphicon Acan-

¶ FABVLA. Oltor & Canis. Oltor in puteum canem oltor servare & retrahere cupiens,

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG. Iniustitia. Grace ad iustitiam, ut dicitur, ut iniustus dicitur.

Iniustitia. Inimicitiam nomini inferendam esse docet. Hieroglyphicon Acan-

Inimicitiam nomini inferendam esse docet. Hieroglyphicon Acan-

INIUSTITIA

